DUBBA · OYSS HAZIRLIK **CEVAP ANAHTARI**

10. Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi 1. Dönem 1. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 1

Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Anahtar ve sorular çevrim içi

10. Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi · 1. Dönem 1. Ortak Yazılı (Senaryo 1)

1. Aşağıdaki metni okuyunuz.

> *Lise öğrencisi Emir, akşam saatlerinde sınıfının mesajlaşma grubuna şu mesajı iletir: "Arkadaşlar, bir hesapta paylaşım gördüm; yarın okullar tatil edilecekmiş. Hemen paylaşın!" Emir, paylaşımın kime ait olduğunu ve resmî bir açıklamaya dayanıp dayanmadığını araştırmamıştır. Mesajı okuyan birçok öğrenci haberi doğrulamadan başka gruplara iletir; bazıları ertesi gün yapacakları sunuma hazırlanmayı bırakır. Ertesi sabah okulların açık olduğu ve böyle bir kararın hiç alınmadığı anlaşılır. Sunuma hazırlıksız gelen arkadaşlarının zor durumda kaldığını gören Emir, yaptığına pişman olur. Rehber öğretmenleri sınıfa şu ayeti okur:*
>
> *"Ey iman edenler! Size bir fasık bir haber getirirse, bilmeyerek bir topluluğa zarar verip yaptığınıza pişman olmamak için o haberin doğruluğunu araştırın." (Hucurat suresi 6. ayet)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1.1. Emir'in ilettiği haberin "sadık haber" sayılıp sayılamayacağını, sadık haberin tanımından yola çıkarak gerekçelendiriniz.

1.2. Verilen ayet ile metindeki olayı ilişkilendirerek doğru bilgiye dayanmayan bir inancın davranışı nasıl etkilediğini açıklayınız. Açıklamanızda "bilgi", "inanç" ve "davranış" kavramlarının üçüne de yer veriniz.

2. Aşağıdaki tabloyu inceleyiniz.

Durum	Açıklama
A	Bir köyde yaşlılar, yüzyıllar önce yaşanan büyük bir sel felaketini ve o felaketten sonra köyün nasıl yeniden kurulduğunu torunlarına anlatmaktadır. Bu bilgi, kuşaktan kuşağa aynı içerikle aktarılmış; aktaranların bu olayı uydurmak için bir araya geldiği düşünülememektedir.
B	Bir çiftçi, tarladaki buğday başaklarının sararmaya başladığını gözlemleyerek hasadın zamanının geldiğine karar vermektedir.
C	Bir öğrenci, "Güneş her gün doğudan doğuyorsa yarın da doğudan doğacaktır." sonucuna ulaşmaktadır.
D	Bir ressam, tablosunu bitirdiğinde içinde derin bir huzur duyduğunu ve eserin "doğru" olduğunu hissettiğini söylemektedir.
E	Bir din âlimi, ibadetle ilgili bir soruyu cevaplarken Kur'an-ı Kerim'deki hükmü esas almaktadır.

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

2.1. Tablodaki her bir durumda kullanılan bilgi kaynağını yazınız ve bu kaynağın nesnel mi yoksa öznel mi olduğunu gerekçesiyle birlikte belirtiniz.

2.2. B ve D durumlarında ulaşılan bilgileri kesinlik bakımından karşılaştırınız. Karşılaştırmanızda salim duyularla bilgi edinmenin sınırına **bir** örnek veriniz.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

3. Aşağıdaki gözlem günlüğünü okuyunuz.

> ***Gözlem Günlüğü — Leylekler Üzerine***
>
> *7 Eylül: Sabah erkenden tarladan geçerken gökyüzünde büyük bir leylek sürüsü gördüm. Yüzlerce kuş, herhangi bir çarpışma olmadan tek yönde ilerliyordu. Hiçbirinin diğerini iterek ya da önüne geçmeye çalışarak yolculuk etmediğini fark ettim.*
>
> *8 Eylül: Köylüler, her yıl tam bu mevsimde leyleklerin geçtiğini söylüyor. Dedelerinin de aynı şeyi anlattığını aktarıyorlar. Yolculuk güzergâhı ve zamanlaması neredeyse hiç değişmemiş.*
>
> *9 Eylül: Sürünün geçişi bitti. Geride kalan tek bir leylek, birkaç gün sonra kendiliğinden yola çıktı. Ne yiyeceğini, nereye gideceğini, hangi yoldan geçeceğini ona hiç kimse öğretmemişti. Ama yine de gitti.*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

3.1. Gözlem günlüğünün 8 Eylül ve 9 Eylül kayıtlarının her birinden Allah-âlem ilişkisine dair **birer** çıkarımda bulununuz.

3.2. Aşağıdaki ayet meallerinden 3.1'deki çıkarımlarınızdan birini destekleyen **bir** ayeti seçiniz. Seçtiğiniz ayetteki hangi ifadenin günlükteki hangi gözlemle örtüştüğünü açıklayınız ve bu örtüşmenin Allah-âlem ilişkisinin hangi boyutunu gösterdiğini yazınız.

- “Yeryüzünde yaşayan bütün canlıların rızkı ancak Allah’a aittir...” (Hud suresi 6. ayet)
- “… Allah’ın yasalarında asla bir değişme bulamazsın; Allah’ın yasalarında asla bir sapma da bulamazsın.” (Fatır suresi 43. ayet)
- “Peki onlar, Allah’ın yaratmayı nasıl başlattığını, sonra onu ardarda sürdürdüğünü görmezler mi? Kuşkusuz bu, Allah için kolaydır.” (Ankebut suresi 19. ayet)
- “Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım.” (Zariyat suresi 56. ayet)

4. Aşağıdaki kaynakları okuyunuz.

> ***Kaynak A** — Bir düşünce dergisindeki yazıdan (kurgusal)*
>
> *Kelam âlimleri âlemi incelerken şu soruyu sorar: Bir varlık, var olmayı kendinden mi alır? Onlara göre yıldızdan toprağa, bir hücreden bir ağaca kadar hiçbir varlık var olmak için kendi kendine yetmez; her biri varlığını kendisinin dışındaki bir kaynağa borçludur. Bu bağlılık yalnızca ilk anla sınırlı değildir. Her bahar yeniden yeşeren dallar, her gün dünyaya gelen yavrular ve sürekli yenilenen hücreler, varlıkların bir kez ortaya çıkıp kendi hâllerine kalmadığını; yaratılışın her an devam ettiğini düşündürür.*
>
> ***Kaynak B** — Kur'an-ı Kerim'den*
>
> *“Ey insanlar! Allah’a muhtaç olan sizlersiniz. Allah ise hiçbir şeye muhtaç değildir...” (Fatır suresi 15. ayet)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

4.1. Kaynak A'da Allah-âlem ilişkisinin hangi **iki** boyutuna değinildiğini yazınız. Her boyutun metindeki hangi ifadeyle anlatıldığını göstererek açıklayınız.

4.2. Kaynak B'deki ayeti, Allah (cc) ile âlem arasındaki muhtaçlık ilişkisinin tek yönlü oluşu açısından değerlendiriniz. Değerlendirmenizde **Samed** kavramına yer veriniz.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

5. Aşağıdaki senaryoyu okuyunuz.

> ***Senaryo***
>
> *Zeynep, yaz tatilinde köyde babaannesinin yanında kalmaktadır. Bir gün bahçede meyve toplarken sorar: "Babaanneciğim, bu ağaçlar her yıl meyve veriyor, biz de bu meyvelerden yiyoruz. Peki bu meyvelerin gerçek sahibi kim?" Babaannesi gülümseyerek cevap verir: "Kızım, biz bu bahçeyi ektik, suladık. Ama tohuma filizlenme gücünü veren, yağmuru yağdıran, güneşi her sabah doğduran biz değiliz. Toprağın da ağacın da asıl sahibi Allah'tır; bunlar bize emanet." Zeynep o akşam defterine şunu yazar: "O zaman ben bu bahçede ne yapıyorum? Yalnızca meyve mi yiyorum, yoksa bir sorumluluğum da var mı?"*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

5.1. Babaannenin sözlerinden hareketle Allah-âlem ilişkisinin **iki** boyutunu belirleyiniz. Her boyutu, babaannenin hangi ifadesine dayandığınızı göstererek açıklayınız.

5.2. Zeynep'in defterine yazdığı soruyu, insanın âlemdeki konumunu **halife** ve **kulluk** kavramlarıyla açıklayarak cevaplayınız. Cevabınızda babaannenin "emanet" sözünün Zeynep'e yüklediği sorumluluğa yer veriniz.

6. Aşağıdaki senaryoyu okuyunuz.

> ***Senaryo***
>
> *Okul bahçesinde iki öğrenci arasında tartışma çıkar ve bir öğrencinin gözlüğü kırılır. Olay sırasında kütüphanede olan Baran, sonradan bahçeye gelir. Arkadaşlarından biri ona şöyle der: "Müdür yardımcısı sana sorarsa 'Tartışmayı Kerem başlattı, ben gördüm.' de; herkes zaten öyle söylüyor." Müdür yardımcısı Baran'ı çağırıp ne gördüğünü sorduğunda Baran şu cevabı verir: "Olay sırasında kütüphanedeydim, tartışmayı kimin başlattığını görmedim. Duyduklarım yalnızca başkalarının söyledikleri. Olayı baştan izleyen nöbetçi öğretmenimize sorabilirsiniz."*
>
> *"Hakkında kesin bilgi sahibi olmadığın şeyin peşine düşme. Çünkü kulak, göz ve kalp, bunların hepsi ondan sorumludur." (İsra suresi 36. ayet)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

6.1. Baran'ın tutumunu verilen ayetin mesajlarıyla ilişkilendiriniz. Ayetin **iki** farklı mesajını, her birini senaryodaki bir ifadeye dayandırarak açıklayınız.

6.2. Mülk suresi 23. ayette insana verildiği hatırlatılan bilgi edinme vasıtaları aşağıdaki ayette de dile getirilmektedir.

> *"Allah sizi, analarınızın karnından siz hiçbir şey bilmez durumda iken çıkardı. Şükredesiniz diye size kulaklar, gözler ve kalpler verdi." (Nahl suresi 78. ayet)*

Ayete göre bu nimetlerin insana hangi amaçla verildiğini yazınız. Nimetin şükrünün o nimeti veriliş amacına uygun kullanmakla yerine getirildiğini dikkate alarak Baran'ın tutumunu **göz** ve **kulak** nimetlerinin şükrü açısından değerlendiriniz.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

7. Aşağıdaki metinleri okuyunuz.

	Metin
I	“Acaba onlar herhangi bir yaratıcı olmadan mı yaratıldılar? Yoksa kendileri mi yaratıcıdırlar?” (Tur suresi 35. ayet)
II	“Şüphesiz biz her şeyi bir ölçüye göre yarattık.” (Kamer suresi 49. ayet)
III	“Önce Allah vardı; O’ndan önce hiçbir şey yoktu...” (Buhari, “Tevhid”, 22)
IV	“Gökten su indiren O’dur. Ondan hem kendiniz için içecek su hem de hayvanlarınıza yedireceğiniz bitkiler verir. Allah o su ile size ekin, zeytin, hurma, üzüm ve daha türlü türlü ürünler de bitirir. İşte bunda düşünen bir topluluk için büyük ibret vardır.” (Nahl suresi 10 ve 11. ayetler)

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

7.1. Tablodaki her metnin en doğrudan ilişkili olduğu delil türünü yazınız ve metindeki hangi ifadenin bu delile işaret ettiğini belirtiniz. Cevaplarınızı aşağıdaki tabloya yazınız.

Metin	Delil türü	Delile işaret eden ifade
I		
II		
III		
IV		

7.2. I. ve II. metinlerden hareketle kozmolojik delil ile teleolojik delilin evrenle ilgili hareket noktalarını karşılaştırınız.

Puanlama anahtarı ve örnek cevaplar Dubba’nın hazırladığı örneklerdir; resmî değerlendirme ölçütleri ODSGM ve okulun tarafından belirlenir.

Soru – Öğrenme Çıktısı – Beceri

Soru	Öğrenme çıktısı	Beceri
1	DKAB.10.1.1. İslam’da bilginin yerini ve kaynaklarını çözümleyebilme	KB2.10. Çıkarım Yapma
2	DKAB.10.1.1. İslam’da bilginin yerini ve kaynaklarını çözümleyebilme	KB2.4. Çözümleme
3	DKAB.10.1.2. Allah-âlem ilişkisini müşahede edebilme	KB2.10. Çıkarım Yapma
4	DKAB.10.1.2. Allah-âlem ilişkisini müşahede edebilme	KB2.14. Yorumlama
5	DKAB.10.1.2. Allah-âlem ilişkisini müşahede edebilme	KB2.10. Çıkarım Yapma
6	DKAB.10.1.3. İsra suresinin 36 ve Mülk suresinin 23. ayetlerinin mesajlarını anlamak için Kur’an-ı Kerim meallerine başvurabilme	KB2.14. Yorumlama
7	DKAB.10.2.1. Allah’ın (cc) varlığının delillerini müşahede edebilme	KB2.5. Sınıflandırma

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Puanlama Tablosu

1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2	5.1	5.2	6.1	6.2	7.1	7.2	Toplam
7	8	10	5	6	8	10	4	6	8	8	6	8	6	100

Çözümler ve Puanlama Anahtarı

1.1. TAM PUAN (7 PUAN)

Beklenen cevap (örnek): Fiilen gerçekleşmiş bir olayın aktarılmasına sadık haber denir; bir haberin sadık haber olması için esas olan, kişilerin o habere inanması değil olayın gerçekten yaşanmış olmasıdır. Emir'in ilettiği tatil kararı hiç alınmamıştır, yani aktarılan olay gerçekleşmemiştir. Bu yüzden haber sadık haber sayılamaz. Haberi çok sayıda öğrencinin iletmesi ya da ona inanması da sonucu değiştirmez; haber tek ve doğrulanmamış bir paylaşımdan çoğalmıştır.

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz.

Puan dağılımı: Sadık haberin tanımı (fiilen gerçekleşmiş olayın aktarılması / esas olanın olayın yaşanmış olması) → 3 puan; tanımı Emir'in haberine uygulayıp olay gerçekleşmediği için sadık haber olmadığını belirtme → 3 puan; çok kişinin iletmesinin ya da inanmasının haberi sadık haber yapmayacağını belirtme → 1 puan.

KISMİ PUAN: Kalemler ayrı ayrı puanlanır. Tanımı doğru yazıp habere uygulamayan cevap → 3 puan. Tanım yazmadan yalnızca “karar alınmadığı için sadık haber değildir” diyen cevap → 3 puan. Tanım doğru, “sadık haber değildir” denmiş ama gerekçe olarak olayın gerçekleşmediği gösterilmemişse → 4 puan.

SIFIR PUAN: Sadık haberi “kişinin inandığı haber” ya da “çok kişinin paylaştığı haber” olarak tanımlayan; haberin sadık haber olduğunu savunan; konuyla ilgisiz cevap; boş bırakma.

1.2. TAM PUAN (8 PUAN)

Beklenen cevap (örnek): Ayet, gelen bir haberin doğruluğunun araştırılmasını ister; araştırılmadan hareket edilirse bilmeden başkalarına zarar verilip pişman olunacağını bildirir. Metinde Emir ve arkadaşları haberi araştırmadan kabul etmiştir: doğru olmayan **bilgi**, öğrencilerde okulların tatil olacağına dair yanlış bir **inanç** oluşturmuştur. Bu inanç onları sunuma hazırlanmayı bırakmak ve haberi yaymak gibi yanlış **davranışlara** yöneltmiş; sonunda arkadaşlar zarar görmüş, Emir pişman olmuştur. Doğru bilgi doğru inanca, doğru inanç doğru davranışa yönlendirir; bilgi yanlış olunca zincir zarar ve pişmanlıkla sonuçlanır.

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz.

Puan dağılımı: Ayetle ilişki (araştırma isteği ve zarar/pişmanlık uyarısının olaydaki karşılığını gösterme) → 2 puan; bilgi → inanç halkasını olaydan örnekle açıklama → 3 puan; inanç → davranış → sonuç halkasını olaydan örnekle açıklama → 3 puan.

KISMİ PUAN: Kalemler bağımsız toplanır. Ayetle ilişki yalnızca “ayet haberi araştırmayı ister” düzeyinde kalıp olaydaki zarar ya da pişmanlıkla bağlanmamışsa bu kalem 1 puan. Bir halkada kavramlar adlandırılmış ama olaydan örnek verilmemişse o halka 1 puan. Üç kavramdan biri hiç kullanılmamışsa o kavramın yer aldığı halka en fazla 1 puan.

SIFIR PUAN: Ayetle ve kavramlarla hiçbir ilişki kurulmadan yalnızca olayın özetlenmesi; konuyla ilgisiz cevap; boş bırakma.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

2.1. TAM PUAN (10 PUAN)

Her satır için bilgi kaynağının adı 1 puan, nesnel/öznel nitelemesi ile gerekçesi birlikte 1 puan; 5 durum × 2 puan = 10 puan.

Durum	Bilgi Kaynağı (1 p)	Nesnel mi / Öznel mi + Gerekçe (1 p)
A	Sadık haber — mütevatir haber	Nesnel; yalan üzerine birleşmeleri mümkün olmayan bir topluluk tarafından aynı içerikle aktarıldığından doğruluğundan şüphe duyulmaz.
B	Salim duyular	Nesnel; sağlıklı duyularla yapılan gözleme dayanır, başkaları da aynı gözlemi yaparak denetleyebilir.
C	Selim akıl	Nesnel; sağlıklı aklın akıl yürütmesine dayanır, başkaları da aynı akıl yürütmeyi denetleyebilir.
D	Sezgi (ilham da kabul edilir)	Öznel; kişinin iç dünyasındaki deneyime dayanır, kesin değildir ve başkaları tarafından doğrulanamaz.
E	Sadık haber — haberiresul (vahiy)	Nesnel; peygamber aracılığıyla Allah'tan (cc) gelen vahiy inananlar için kesin bilgi kaynağıdır.

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz. A için yalnız “sadık haber”, E için “vahiy”, “Kur'an-ı Kerim” ya da “sadık haber” yazılması da kaynak adı olarak kabul edilir.

KISMİ PUAN: Her durum ayrı değerlendirilir. Kaynak adını doğru yazıp nesnel/öznel nitelemesini ya da gerekçeyi eksik veya yanlış bırakan öğrenciye o durum için 1 puan verilir. Kaynak adı yanlışsa ya da yazılmamışsa o durumun gerekçesine puan verilmez. Yalnızca “nesnel” ya da “öznel” yazıp gerekçe vermeyen öğrenciye niteleme puanı verilmez.

SIFIR PUAN: Tüm hücreler boş bırakılmış ya da tüm yanıtlar yanlışsa 0 puan. Sezgiyi/ilhamı nesnel kaynak olarak niteleyen öğrenciye D durumunun niteleme puanı verilmez.

2.2. TAM PUAN (5 PUAN)

Beklenen cevap (örnek): B durumunda çiftçi bilgiye salim duyularla, gözlem yoluyla ulaşmıştır. Bu nesnel bir bilgi kaynağıdır; başakların sarardığını başkaları da görüp doğrulayabilir. D durumunda ressamın yargısı sezgiye dayanır. Sezgi öznel bir kaynaktır; bu yolla elde edilen bilgi kesin değildir ve doğruluğu başka bir yolla teyit edilmeye muhtaçtır. Bu yüzden B'deki bilgi D'dekinden daha kesindir. Ancak duyuların da bir sınırı vardır: Suya batırılan kalem kırık görünür, uzaktaki bir nesne olduğundan küçük görünür ya da kulak yalnızca belli aralıktaki sesleri duyar. Bu nedenle duyu bilgisi de gerektiğinde akılla denetlenmelidir.

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz.

Puan dağılımı: B'deki bilginin nesnel ve doğrulanabilir olduğunu belirtme → 2 puan; D'deki bilginin öznel, kesin olmayan ve teyide muhtaç olduğunu belirtme → 2 puan; salim duyuların sınırına doğru bir örnek → 1 puan.

KISMİ PUAN: Kalemler bağımsız puanlanır. Yalnızca “B nesnel, D öznel” yazılıp kesinlik açıklanmamışsa toplam 2 puan.

SIFIR PUAN: B'yi öznel, D'yi nesnel sayan; karşılaştırma yapmadan durumları tekrar eden; konuyla ilgisiz cevap; boş bırakma.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

3.1. TAM PUAN (6 PUAN)

Örnek cevap: 8 Eylül: Leyleklerin kuşaklar boyunca aynı mevsimde ve aynı güzergâhta göç etmesi, varlıkların Allah'ın (cc) kâinata koyduğu değişmez yasalar çerçevesinde hareket ettiğini gösterir. (Yaratmanın sürekliliği ile kurulan çıkarım da kabul edilir.) 9 Eylül: Kimsenin öğretmediği bir leyleğin yolunu ve yiyeceğini bulması, bütün canlılara rızık verenin ve onlara yol gösterenin Allah (cc) olduğunu, canlıların varlıklarını sürdürmek için O'na muhtaç olduğunu gösterir.

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz.

Puan dağılımı: Her çıkarım 3 puan: kayıttaki gözleme dayanma 1 puan, gözlemi Allah-âlem ilişkisinin bir boyutuyla bağlama 2 puan.

KISMİ PUAN: Yalnızca bir çıkarım yazılmışsa en fazla 3 puan. Allah-âlem ilişkisiyle bağlantı kurulmadan yalnızca gözlem tekrar edilmişse (ör. "leylekler her yıl göç eder") o çıkarım için 0 puan. İki kayıttan aynı çıkarım çıkarılmışsa ikincisine puan verilmez.

SIFIR PUAN: İki çıkarım da gözlemin tekrarından ibaretse; Allah'ın âlemi yaratıp kendi hâline bıraktığını ileri süren çıkarım; boş bırakma.

3.2. TAM PUAN (8 PUAN)

Örnek cevap: Hud suresi 6. ayeti seçiyorum. Ayetteki "bütün canlıların rızkı ancak Allah'a aittir" ifadesi, 9 Eylül kaydında kimsenin öğretmediği leyleğin ne yiyeceğini ve nereye gideceğini bulması gözlemiyle örtüşür. Bu örtüşme, Allah'ın (cc) bütün canlılara rızık veren olduğu boyutunu gösterir.

Kabul edilen diğer eşleşmeler: Fatır suresi 43. ayet ("Allah'ın yasalarında asla bir değişme bulamazsın") — 8 Eylül'deki güzergâh ve zamanlamanın kuşaklar boyunca değişmemesi — kâinattaki değişmez yasalar; Ankebut suresi 19. ayet ("yaratmayı … ardarda sürdürdüğünü") — her yıl yeniden gerçekleşen göç ve yeni kuşaklar — yaratmanın sürekliliği. Zariyat suresi 56. ayet günlükteki gözlemlerle örtüşmez.

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz.

Puan dağılımı: Gözlemle örtüşen bir ayet seçme → 2 puan; ayetteki ilgili ifadeyi gösterme → 2 puan; günlükteki örtüşen gözlemi gösterme → 2 puan; boyutun adını doğru yazma → 2 puan.

KISMİ PUAN: Kalemler bağımsız puanlanır. Ayet doğru seçilip ifade–gözlem eşleşmesi kurulmamışsa yalnız seçim ve (yazılmışsa) boyut puanı verilir. Seçilen ayet 3.1'deki çıkarımla uyumsuz olsa da gözlemle doğru eşleştirilmişse puan kırılmaz.

SIFIR PUAN: Zariyat suresi 56. ayetin seçilmesi ya da listede olmayan bir meal yazılması; hiçbir eşleşme kurulmaması; boş bırakma.

4.1. TAM PUAN (10 PUAN)

Örnek cevap:

1. **Âlemdeki her şey Allah'a (cc) muhtaçtır:** Metindeki "hiçbir varlık var olmak için kendi kendine yetmez; her biri varlığını kendisinin dışındaki bir kaynağa borçludur" ifadesi, varlığı kendiliğinden olmayan âlemin var olmak için Allah'a muhtaç olduğunu anlatır.
2. **Allah'ın (cc) âlemdeki yaratması süreklidir:** "Bu bağlılık yalnızca ilk anla sınırlı değildir", "her bahar yeniden yeşeren dallar … yaratılışın her an devam ettiği" ifadeleri, yaratmanın bir defayla sınırlı kalmayıp sürdüğünü anlatır.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz.

Puan dağılımı: Her boyut 5 puan: boyutun adı 2 puan, metindeki ilgili ifadeyi gösterme 1 puan, ifade ile boyut arasındaki ilişkiyi açıklama 2 puan.

KISMİ PUAN: Boyut adı yazılmadan yalnızca metin ifadesi aktarılıp açıklanmışsa o boyut için en fazla 2 puan. Boyut adı doğru, metin ifadesi gösterilmemişse o boyut için en fazla 4 puan. Aynı boyut iki kez yazılmışsa ikincisine puan verilmez.

SIFIR PUAN: Metinle ilgisi olmayan boyutlar yazılması (ör. kulluk görevi) ve açıklama yapılmaması; âlemin yaratıldıktan sonra Allah'tan bağımsız işlediğini ileri süren cevap; boş bırakma.

4.2. TAM PUAN (4 PUAN)

Örnek cevap: Ayete göre insanlar Allah'a muhtaçtır, Allah ise hiçbir şeye muhtaç değildir; yani muhtaçlık ilişkisi tek yönlüdür. Kaynak A'da anlatıldığı gibi her varlık hem var olmak hem de varlığını sürdürmek için Allah'a bağlıdır; Allah'ın ise var olmak için hiçbir şeye ihtiyacı yoktur. Bu durum Samed kavramıyla ifade edilir: Samed, hiçbir şeye muhtaç olmayan, her şeyin varlığı ve varlığının devamı kendisine bağlı bulunan varlık demektir.

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz.

Puan dağılımı: Ayetteki muhtaçlık ilişkisinin tek yönlü olduğunu açıklama → 2 puan; Samed kavramını doğru anlamıyla değerlendirmeye katma → 2 puan.

KISMİ PUAN: Tek yönlü ilişkiyi açıklayıp Samed'e yer vermeyen cevap → 2 puan. Samed'i doğru tanımlayıp ayetle ilişkilendirmeyen cevap → 2 puan.

SIFIR PUAN: Ayetin yalnızca tekrar edilmesi; Allah'ın da âleme muhtaç olduğunu ima eden cevap; konuyla ilgisiz cevap; boş bırakma.

5.1. TAM PUAN (6 PUAN)

Beklenen cevap (örnek):

1. **Allah (cc) âlemlerin Rabbidir; göklerin ve yerin mülkiyeti O'nundur:** Babaannenin “Toprağın da ağacın da asıl sahibi Allah'tır; bunlar bize emanet.” sözü, bahçenin ve meyvelerin gerçek sahibinin Allah olduğunu, insanın ise bunlara emanetçi olduğunu gösterir.
2. **Allah (cc) bütün canlılara rızık verendir:** “Yağmuru yağdıran … biz değiliz” sözü ve her yıl yenen meyveler, insanın emek verse de rızkın asıl vereninin Allah olduğunu gösterir.

Kabul edilen diğer boyutlar: “tohuma filizlenme gücünü veren, güneşi her sabah doğduran biz değiliz” ifadesine dayanarak kâinattaki değişmez yasalar ya da âlemdeki her şeyin Allah'a muhtaç olması.

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz.

Puan dağılımı: Her boyut 3 puan: boyutun adı 1 puan, babaannenin ilgili ifadesine dayanarak açıklama 2 puan.

KISMİ PUAN: Boyut adı yazılmadan yalnızca açıklama yapılmışsa o boyut için 0 puan. Boyut adı doğru, babaannenin ifadesiyle ilişki kurulmamışsa o boyut için 1 puan. Aynı boyut iki kez yazılmışsa ikincisine puan verilmez.

SIFIR PUAN: Kitapta yer almayan boyutlar yazılması; senaryoyla ilişki kurulmadan yalnızca ezber bilgi yazılması; boş bırakma.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

5.2. TAM PUAN (8 PUAN)

Beklenen cevap (örnek): İslam inancına göre insan yeryüzünde Allah'ın (cc) halifesidir; yeryüzünü imar etmek, adaleti sağlamak ve Allah'ın emanetlerini korumakla görevlidir. Zeynep de bahçede yalnızca meyve yiyen biri değil, bahçeyi koruyup geliştirmekle görevli biridir. İnsan aynı zamanda Allah'a kulluk etmek için yaratılmıştır; hayatını O'nun emir ve yasaklarına uygun, yaratılış amacına göre yaşar. Zeynep için bu, nimetlere şükretmek ve onları Allah'ın rızasına uygun kullanmak demektir. Babaannenin "emanet" sözü de Zeynep'e bu nimetleri sahibinin rızasına uygun kullanma sorumluluğu yükler: Meyveleri israf etmemek, ağaçlara ve toprağa zarar vermemek, ürünü ihtiyaç sahipleriyle paylaşmak gibi.

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz.

Puan dağılımı: Halife kavramını doğru açıklama 2 puan + Zeynep'in durumuyla ilişkilendirme 1 puan; kulluk kavramını doğru açıklama 2 puan + Zeynep'in durumuyla ilişkilendirme 1 puan; emanet sorumluluğunu somut bir davranışla açıklama 2 puan.

KISMİ PUAN: Kalemler bağımsız puanlanır. Kavram adı yazılıp anlamı açıklanmamışsa o kavram için yalnız 1 puan. Emanet sorumluluğu yalnızca "sorumluluğu vardır" düzeyinde kalıp somut davranışla açıklanmamışsa 1 puan.

SIFIR PUAN: İki kavramın hiçbirinin kullanılmaması; Zeynep'in sorusuyla ilişki kurulmaksızın ilgisiz bilgi yazılması; boş bırakma.

6.1. TAM PUAN (8 PUAN)

Beklenen cevap (örnek): *Mesaj 1 — Kesin bilgi sahibi olunmayan konuda söz söylenmemeli, hüküm verilmemelidir:* Baran "tartışmayı kimin başlattığını görmedim" diyerek görmediği bir olay hakkında tanıklık etmemiş, arkadaşının istediği gibi yalan şahitlik yapmamıştır. *Mesaj 2 — İnsan kulak, göz ve kalp gibi bilgi vasıtalarının kullanımından sorumludur:* Baran "Duyduklarım yalnızca başkalarının söyledikleri" diyerek kulağıyla duyduğunu gözüyle görmüş gibi aktarmamış; "nöbetçi öğretmenimize sorabilirsiniz" diyerek bilginin doğru kaynaktan öğrenilmesini sağlamıştır.

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz. "Herkes öyle söylüyor" baskısına uymayıp doğruluğu kesin olmayan bilgiye göre hareket etmemesi de kabul edilir.

Puan dağılımı: Her mesaj 4 puan: ayetin mesajını doğru ifade etme 2 puan, mesajı senaryodaki bir ifadeye dayandırma 2 puan.

KISMİ PUAN: Kalemler bağımsız puanlanır. Mesaj doğru yazılıp senaryoya dayandırılmamışsa o mesaj için 2 puan. Senaryo ifadesi gösterilip ayetin mesajı belirtilmemişse o mesaj için 1 puan. İki örnekte aynı mesaj tekrarlanmışsa ikincisi için en fazla 2 puan.

SIFIR PUAN: Ayetle hiçbir ilişki kurulmaması; ayetin mesajıyla çelişen yorum (ör. herkesin söylediği bilginin doğru kabul edilmesi); boş bırakma.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

6.2. TAM PUAN (6 PUAN)

Beklenen cevap (örnek): Ayete göre insan dünyaya hiçbir şey bilmez hâlde gelir; kulak, göz ve kalp ona bilgi edinsin ve bu nimetlere şükretsin diye verilmiştir. Nimetin şükrü, onu veriliş amacına uygun kullanmaktır. Baran gözünü doğru kullanmıştır: Görmediğini görmüş gibi söylememiş, gözünün tanıklık etmediği bir olayda şahitlik yapmamıştır. Kulağını da doğru kullanmıştır: Başkalarından duyduğunu doğrulamadan kesin bilgi gibi aktarmamış, duyduğunun yalnızca söylenti olduğunu açıkça belirtmiştir.

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz.

Puan dağılımı: Nimetlerin veriliş amacını (bilgi edinme ve şükür) yazma → 2 puan; göz nimetinin şükrünü Baran'ın tutumuyla açıklama → 2 puan; kulak nimetinin şükrünü Baran'ın tutumuyla açıklama → 2 puan.

KISMİ PUAN: Kalemler bağımsız puanlanır. Amaç olarak yalnız "şükretmek için" ya da yalnız "bilgi edinmek için" yazılmışsa 1 puan. Göz ya da kulak şükrü genel olarak açıklanıp (ör. "haramdan sakınıp helale bakmak") Baran'ın tutumuyla ilişkilendirilmemişse o nimet için 1 puan.

SIFIR PUAN: Ayette geçmeyen nimetlerle cevap verilmesi; Baran'ın tutumuyla ve nimetlerle hiçbir ilişki kurulmaması; boş bırakma.

7.1. TAM PUAN (8 PUAN)

Beklenen cevap:

Metin	Delil türü (1 p)	Delile işaret eden ifade (1 p)
I	Kozmolojik delil (hudus delili de kabul edilir)	"herhangi bir yaratıcı olmadan mı yaratıldılar" — varlıkların meydana gelmek için bir yaratıcıya muhtaç olması
II	Teleolojik delil (gaye ve nizam delili)	"her şeyi bir ölçüye göre yarattık" — evrendeki ölçü ve düzen
III	Kozmolojik delil (hudus delili de kabul edilir)	"Önce Allah vardı; O'ndan önce hiçbir şey yoktu" — âlemin sonradan yaratılmış olması
IV	Teleolojik delil (gaye ve nizam delili)	suyun içecek, hayvanlara bitki ve insana ürün vermek için indirilmesi — varlıklardaki amaçlılık

Benzer ifadeler kabul edilir; anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz.

Puan dağılımı: Her satırda delil türü 1 puan, delile işaret eden ifade ya da gerekçe 1 puan; 4 satır × 2 puan = 8 puan.

KISMİ PUAN: Her satır ayrı puanlanır. Delil türü yanlışsa o satırın ifade puanı verilmez.

SIFIR PUAN: Tüm hücreler boş bırakılmış ya da tüm eşleştirmeler yanlışsa 0 puan.

7.2. TAM PUAN (6 PUAN)

Örnek cevap: Her iki delil de evrenden hareket eder, ancak hareket noktaları farklıdır. Kozmolojik delil evrenin başlangıcının olup olmadığını, hareket ve değişimini esas alır: Sonradan meydana gelen her şey kendisini var edecek bir yaratıcıya muhtaçtır. I. metin de varlıkların bir yaratıcı olmadan meydana gelemeyeceğini sorgulatır. Teleolojik delil ise evrenin iç yapısındaki düzen ve amaçlılığı esas alır: Bilinçsiz varlıklardaki ölçü ve düzen bir düzenleyicinin varlığına işaret eder. II. metin de her şeyin bir ölçüye göre yaratıldığını bildirir.

Benzer ifadeler kabul edilir.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Puan dağılımı: Kozmolojik delilin hareket noktası 2 puan + I. metinle ilişkilendirme 1 puan; teleolojik delilin hareket noktası 2 puan + II. metinle ilişkilendirme 1 puan.

KISMİ PUAN: Kalemler bağımsız puanlanır. Hareket noktası kısmen doğru (ör. kozmolojik için yalnız “evrenden yola çıkar”) yazılmışsa o kalem 1 puan.

SIFIR PUAN: Yalnızca delil adlarının yazılması; iki delilin hareket noktalarının birbirine karıştırılması; boş bırakma.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba’nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif